

ŠTĚPÁN RAK

KYTARISTA

Jako kytarový virtuos dobyl svět. Méně se ví, že jeho koníčkem je astrologie. Obor, v němž zásadní roli hraje čas narození či události. Trochu paradox. Léta totiž nevěděl, kdy přišel na svět. Ani to, že ho rodiče adoptovali.

MŮJ ŽIVOT SE ZÁZRAKY

Jak se vám žije s tím, že neznáte přesný čas svého zrození? Vždyť to je pro astrologa důležitý údaj.

Především se nepovažuji za astrologa, pouze mě tato oblast lidského bádání zajímá. Zato věřím na zázraky. Několik se mi jich už přihodilo. Takže věřím i na takový zázrak, že se hodinu a třeba i minutu narození ještě dozvím.

Co si představit pod výrazem zázrak?

Staly se mi zvláštní příhody. V jednom článku jsem vzpomínal na Winklerovy, rodinu nejbližších přátel mých adoptivních rodičů. Ozvala se mi paní Rozhoňová, že ještě žije jejich dcera Anička, která byla u všeho, co se dělo poté, když mě naši dostali. Setkal jsem se s ní. Byla už těžce nemocná, ale i v bezmála devadesáti si perfektně všechno pamatovala.

Řekla mi věci, které jsem vůbec netušil. Například že mi rodiče dávali do ruky českou vlaječku a oblékali mě do dívčích šatů, aby to vypadalo, že jsem česká holčička.

Proč?

V té době se moje biologická maminka dozvěděla, kde jsem. Hodiny pak klečela před brankou u našeho domu.

Co už tedy o svém původu víte?

Vím, že moje biologická máma se jmenovala Vasilina Slivková a byla zdravotnicí ve Svobodově pluku. V roce 1945 přijela nebo možná přišla s armádou z Buzuluku až do Prahy. Tady mě dala do opatrování své známé, která kojila stejně starého kluka. Maminka se totiž musela vrátit na Podkarpatskou Rus. Jela zaopatřit svou strádající rodinu s tím, že se pro mě co nejdříve vrátí. Jenže jsem skončil v nemocnici. Měl jsem pravděpodobně záškrt, což byla víceméně smrtelná nemoc.

Proč se nevrátila?

Stalin zavřel na tři roky hranice. Navíc ji po návratu na Podkarpatskou Rus okradli. Přišla o všechno, o peníze, proviant, dokumenty i vyznamenání za statečnost, které měla jako hrdinka Velké vlastenecké války. Trvalo dlouho, než dokumenty znovu získala. Když se v roce 1949 hranice otevřela, hned přijela. Ale to už se mě ujali Josef a Marie Rakovi. Nějakým způsobem, zřejmě přes Červený kříž, se dopátrala, kde jsem, ale už mě nedostala zpátky, i když se prý o to hodně snažila.

Kdy jste se to všechno dozvěděl?

Až v roce 1989, krátce po revoluci, když moje adoptivní maminka Marie zemřela. Nechala u kamaráda Bořka Zeleného dopis, který mi měl dát až po její smrti. Napsala v něm všechny detaily. Psala o mé mamince: „Ona se tě vzdát nechtěla, dokázala klečet hodiny před naším domem, ale prosím tě, odpusť nám to, my jsme tě už dát nemohli, protože jsme tě milovali.“

Co pro vás ten dopis znamenal?

Těžko popsat. Často od té doby na biologickou matku myslím. Nevím, jestli si dokážu představit, jakým utrpením prošla. Jako sedmnáctiletá dívka přežila gulag. Chtěla bojovat za Rudou armádu, ale Podkarpatská Rus patřila Československu. Snažila se dostat do Ruska, ale chytili ji na hranicích a zavřeli jako špiónku. Když Svoboda dělal nábor do svého pluku, hledal lidi i v pracovních táborech, a tak se mu podařilo dostat ji z gulagu. Pak šla s vojáky v první linii, byla v těch v nejšlechetnějších bojích včetně Dukly.

Jestli správně počítám, tak v těch nejtěžších bojích už byla těhotná?

Do jiného stavu musela přijít na Dukle v listopadu 1944. Zatím jsou velké otázky kolem otce. Jsou to jen spekulace.

Pátráte pořád dál?

Samozřejmě.

A jak je to s tím datem narození?

To jsem dlouho nevěděl. Dokonce se spekulovalo, že jsem se narodil o rok dřív. Ale dopátral jsem se, že to bylo opravdu 8. srpna 1945 v Praze v nemocnici U Apolináře. A 14. srpna mě křtili se synem paní, která mě kojila. Jmenovala se Mohoritová a syn byl Vasil. Ale pozor, shoda jmen. Nemají nic společného s tím Vasilem Mohoritou, kterého známe z politiky. Je to úplně jiný rod. Ale moc by mě zajímalo, jestli by se nedal vypátrat. Vím nejen to, že nás oba křtili v kostele svatého Cyrila a Metoděje 14. srpna 1945, ale i to, že se narodil 5. srpna 1945. Tak si říkám, že by to třeba mohl číst on nebo někdo z jeho příbuzných a ozvat se, vždyť zázraky se přece dějí.

Tak sem s nějakým ještě...

Moje příbuzná a skvělá lékařka Věra Raková se mě nedávno ptala, jestli znám pana Panýrka. Já na to, že ano. Byl to kolega mého táty, znal jsem ho jako malý kluk. Myslel jsem, že už je dávno mrtvý, vždyť by mu muselo být sto let. Bylo mu sto jedna. Sešli jsme se a on mi řekl další zásadní věci. Například jsem měl od adoptivní maminky napsané, že jsem byl adoptován 17. května 1946. Pan Panýrek mi vysvětlil, že ten den byla sepsána adoptivní smlouva, ale do opatrování mě rodiče převzali až na Štěpána toho roku. On byl u toho jako policejní dohled. A tím mi vysvětlil, proč jsem Štěpán.

JSEM TVŮJ BRATR

Souvise váš zájem o astrologii s tím, že je váš životní příběh spojen s tolika záhadami?

Zcela určitě. Celý život jsem se setkával s lidmi, kteří mě v tomhle směru ovlivňovali.

DÍTĚ. Nemohl ani tušit, jaké tajemství ze svého života jednou odhalí.

RODINA. Rakova praneteř s fotkou jeho matky.

FOTO ARCHIV ŠTĚPÁNA RAKA, VILÉM HECKEL

Adoptivní rodiče taky?

Ne, ti vůbec. To byli lidé v tom nejkrásnějším slova smyslu prostí. Pracující lidé, dělníci, kteří se doslova udřeli. Měli hodnoty jasně dané. Nelhali, nepodváděli, nezáviděli. Chtěli být šťastní a brali to tak, že šťastní by měli být i všichni ostatní. Dbali na to, abych mohl rozvíjet, co mě těší. Taky jsme žili velmi skromně. Když už jsem studoval výtvarnou školu a konzervatoř, hrával jsem po nocích na kytaru v různých podnikcích, abych si přivydělal. Tím vším mi dali hodně do života.

Odpustil jste jim, jak vám zatajili, že vás vaše skutečná máma našla a strašně se trápila?

To je těžká věc. Dokud člověk neodpustí, nenajde v sobě klid. Maminka Marie mi napsala velmi silnou větu: Že se omlouvá, ale že mě jí nemohli dát, protože mě už příliš

milovali, a to i vzdor tomu, že moc toužili po holčičce, ale já jsem jim zbyl.

Došel jste k nějakému závěru?

Beru to tak, že mě milovali a byli přesvědčeni, že pro mě dělají to nejlepší. Díky tomu dopisu jsem se mnohé dozvěděl. Důležité bylo, že jsem se pak sešel s profesorem etnologie Mikulášem Mušinkou. Toho můj příběh zaujal natolik, že vypátral rodinu mé skutečné matky. Našel vyšetřovací spis z gulagu, zjistil, že mám na Ukrajině bratra Vladimíra. O něm se zmínila už moje adoptivní matka v dopise. Můj syn Jan Matěj se s ním pak sešel na Ukrajině jako první. Ale poté se jeho rodina přestěhovala a my ztratili kontakt. A pak se stal další zázrak.

Povídejte...

Ruská televize má podobný pořad, jako je tady Pošta pro tebe. Jmenuje se Ždi meňá.

A udělali na mě takovou liškovinu. V roce 2009 jsem měl koncert v Kyjevě. Paní redaktorka mě požádala, jestli bych na závěr nezahrál nějakou ukrajinskou lidovou. Zahrál jsem, konec, začali chodit gratulanti. Poslední z nich, prošeďivělý vysoký muž s červenou růží v ruce, mě se slzami v očích objal: Stopka, ja tvoj brat Volodča. V tu chvíli k nám přijely všechny ty kamery a redaktorka řekla: Jste svědky setkání dvou bratrů, které rozdělila druhá světová válka a teď se vidí poprvé. Jste v pořadu Ždi meňá a sleduje vás právě čtyřicet milionů lidí.

Jak jste něco takového přežil?

No, málem jsem se sesypal.

Tak už chápu, že věříte na ty zázraky.

Pak jsem se dostal i do mamčininy rodné vesnice. Bylo to při našem benefičním turné s Alfredem Strejčkem po kraji mých předků, kde jsme hráli pořad o Komenském v češtině. Víтали nás chlebem a solí. A poprvé jsem tam viděl mamčinu sestru, devadesátiletou tetu Marii. Pak jsme šli k hrobu mé maminky. Zahrál jsem jí tam Píseň pro Davida.

JEN TADY A TEĎ

Vy teď určitě nad svým životem často přemýšlíte ve smyslu co by bylo, kdyby... Je to tak?

Neexistuje žádné kdyby. Existuje jen tady a teď.

To souvisí s astrologií?

Pro mnohé z těch, kteří se zabývají astrologií, je důležité znát přesný čas narození. Pro některé je rozhodující okamžik prvního nádechu, pro jiné přestřižení pupeční šňůry. Když je k dispozici pouze den, šlo by při tvorbě horoskopu jen o spekulace. Během dne se totiž na nebi odehraje moc věcí. Takže

V PĚTI ČÍSLECH

1 Historicky první český vysokoškolský profesor kytary, vyučuje na pražské Akademii múzických umění.

70 Přibližný počet zemí, ve kterých vystupoval. Hrál na uznávaných univerzitách, před královskými rodinami i pro maorské kmeny na Novém Zélandu.

23 Počet celovečerních pořadů věnovaných z velké části osobnostem našich dějin. S těmito projekty vystupuje s Alfredem Strejčkem, za pořad Vivat Comenius mají ocenění od UNESCO.

5 Jeho pětiprstová technika hry se stala legendou i v zahraničí a je známa jako Rakovo tremolo.

2 Má dva syny. Jan Matěj je rovněž kytarista, Štěpán paleontolog.

VĚŘÍM, ŽE TO, CO SE DĚJE NA NEBI, SE PROMÍTÁ DO NAŠEHO BĚŽNÉHO ŽIVOTA.

Já samozřejmě neznám ascendent, to je to, co je určující pro hodinu a minutu narození nebo jakoukoli událost, na kterou se hvězdy ptáme. Zjednodušeně řečeno, nevím, co ve chvíli mého narození vycházelo na pomyslném východním obzoru, jaké znamení, jaká planeta či stálice. Ale pan profesor Štěpán Urban, který mě učil tomu, čemu říkáme věci mezi nebem a zemí, zastával názor, že daleko důležitější než pátrat po minutě narození je tady a teď. Tedy ptát se hvězd na konkrétní aktuální otázky.

Nezlobte se, že vás přerušuju, ale já mám k těmto, jak říkáte, věcem

mezi nebem a zemí chladný, až nedůvěřivý vztah. Co to je aktuální konkrétní otázka, na kterou mi může postavení hvězd na obloze odpovědět?

Představte si nějakou vaši myšlenku, která právě přebila všechny ostatní. Třeba: Tak mám jet do té Ameriky, nebo ne? V tu chvíli se podívám na postavení hvězd. Přesně v ten moment mi jejich konstelace může pomoci nalézt odpověď na otázku, která mě z nějakého důvodu právě napadla.

Takže astrolog mi v tu určitou chvíli z aktuálního postavení hvězd

vypočte, jestli mi ta cesta bude ku prospěchu?

V podstatě ano. Ale jak říkával profesor Urban, je to jen jakýsi jízdni řád a jen na nás záleží, jestli zvolíme letadlo, loď, auto nebo půjdeme pěšky. Kladl mi na srdce, že náš největší dar je dar svobodné vůle. Dnes si ovšem můžete uložit do mobilu astrolozka.cz a jedním kliknutím vidíte, co se v tu vteřinu na nebi děje. A pokud o tom něco málo víte a máte zásadní otázku, měla byste na ni dostat odpověď. Ovšem, co s ní uděláte, záleží jen na vás.

Když se teď oba dva budeme ptát na stejnou věc, dostaneme stejnou odpověď?

Samozřejmě, pokud se ptáme tady a teď oba na totéž, odvíjí se odpověď od toho, jak jsou hvězdy a planety postaveny.

Můžeme se zeptat hvězd na naši budoucnost v souvislosti se strachem z terorismu?

Hvězdy naznačují mnohé. Už v minulých letech se nám planeta Saturn toulala znamením Štíra. Poté vstoupila do Střelce, ale pak se do Štíra vrátila. Je to sice jen optický klam, kdy to z pohledu ze zeměkoule vypadá, že se planeta vrací, ale ona běží po své dráze neochvějně dál. A tehdy začala hlavní vlna migrace. Ještě předtím se objevila řada událostí, jako třeba kontaminované lihoviny a posléze i voda. To vše v lidech vytváří pocit nepohody, strachu a nejistoty. Když vše dáme do souvislostí, pro náš kontinent je návrat Saturna do Štíra něčím, co se nám asi moc nelíbilo. Ani ona dlouhodobá kvadratura, úhel devadesáti stupňů mezi Plutem a Uranem, navíc v kardinálních znameních, příliš tomuto napětí nepomáhá.

Co to může znamenat?

Něco se v tom našem zaběhnutém systému západního světa asi bude muset změnit. Saturn se nám teď na pár let usadil ve Střelci, kde může do značné míry zdržovat a komplikovat věci týkající se jak dalekých, zvláště zaoceánských cest, tak i filozofie a politiky. Zaběhnutá ložiska se mohou začít pěkně zadržávat. Ale hlavní je netvrdit, že to, co vidíme, jednoznačně povede k tomu či onomu. Můžeme se jen domnívat a neměli bychom ze sebe dělat Pána Boha. Kéž naše svobodná vůle vede vždy jen tím pozitivním směrem.

I STALIN MĚL ASTROLOGA. Zeptal jste se rovněž hvězd, jestli máte pátrat po své rodině, po minulosti?

Ano. Měl jsem astronomické tabulky s postavením planet, vše jsem musel propočítávat, malovat. Horoskop byl práce na hodinu i víc. Tehdy ještě neexistovala možnost

kliknout na mobil a vidět postavení hvězd v této vteřině. A myslím, že dřív takhle pracně vytvořené horoskopy měly větší váhu. Vše muselo projít námi, naši myslí, naším umem, našimi pocity.

Jak lidé reagují, když se dozvídají, že se zabývají astrologií? Vždyť mnozí si ji spojují jen s těmi zjednodušenými horoskopy v časopisech, které obsahují nicneříkající fráze.

Jsou lidé, kteří zásadně nevěří v osud. Jiní naopak věří, že vše je dáno předem a děje se podle řádu. Pak jsou ti, kteří nad tím přemýšlejí a přecházejí od jednoho názoru k druhému. Od toho se odvíjí jejich vztah k věcem mezi nebem a zemí, ať už jde o astrologii, numerologii, kabalou a další obory. Souvisí to s celkovým přístupem k životu. Lidé, kteří mají ve věcech takzvané jasno, mají jasno i tady. Jsou to pro ně hlouposti. Říkají: Jak mě může támhle na nebi něco ovládat, když o sobě rozhoduju jen já sám? Naopak jiní jsou vnímaví k věcem mimo praktický život. Často jde o umělecky nadané lidi se sklonem k filozofii. Mají blíž k hledání odpovědí na to, jakými cestami v životě jdeme.

Takže astrologie je...

Astrologie je jednou z cest, jak se dá k určitým odpovědím dostat. A navíc, jak mi pan profesor kladl na srdce, astrologie je především nádherná umělecká inspirace, a proto jsem napsal i cyklus písní a skladeb Znamení zodiaku, kterým provázím své semináře kytaroterapie. Na nich o těchto věcech mluvím, ale je to jen má záliba, ne profese, tou je hudba.

Dřív bylo běžné, že panovníci a mocní lidé spolupracovali s astrologií.

Jistě, například ani Karel IV. bez astrologů víceméně nic nepodnikl, i když v konečné fázi se rozhodoval jen podle svého nejlepšího svědomí. Když se rozhodl, že postaví most nebo založí univerzitu, zřejmě se zeptal astrologů, co tomu říkají hvězdy. Své astrologie měli i komunističtí pohlaváři, například Stalin a Brežněv. Měl je i Hitler.

Netušíte, jak jsou na tom se vztahem ke hvězdám naši současní politici?

Vím jen, že pana prezidenta Václava Havla tyto věci nesmírně zajímaly. Ale já jsem s politiky nikdy moc nefungoval a dodnes

nefunguju, tak netuším. Ale taky vím, že například někteří bankéři se před rozhodováním, zda investovat velké peníze, s astrologií radí.

Co se můžou dozvědět?

Třeba že je právě na ascendentu Jupiter a to je skvělé, protože ten znamená jistou ochranu a velkolepost, nebo naopak Saturn, který může vše brzdit. Ale samozřejmě záleží jen na nich, co nakonec udělají.

Dovolte mi ještě jednu nedůvěřivou otázku. Jak se žije s vědomím, že si můžete kdykoli z toho, co se děje na obloze, zjistit, co je před vámi? Není tím člověk ovlivněn ve svém rozhodování, v chování?

Platí taková věta: Jak nahoře, tak dole. Věřím, že to, co se děje na nebi, se promítá do našeho každodenního běžného života. K tomu máme samozřejmě svou svobodnou vůli. Horoskop, to kolečko s postavením planet, je, jak už jsem se zmínil, jen jízdni řád. Jen na nás záleží, jakou formu dopravy zvolíme. A přál bych nám všem, aby všechna tato naše budoucí rozhodování byla motivována láskou a dobrou vůlí. ■

scarlett.wilkova@mfdnes.cz